

Position paper Landelijke Cliëntenraad Rondetafelgesprek Uitvoeringsproblematiek UWV Niet bouwen op gebroken fundamenten

24 juni 2026 - brLCR26-013

Bij de Landelijke Cliëntenraad ontvangen wij doorlopend signalen van mensen die vastlopen als zij arbeidsongeschikt raken. Wij zien dat preventie, beoordeling, inkomensbescherming en re-integratie met elkaar in balans moeten zijn. Die balans is verstoord; het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) WIA bevestigt dat beeld. Vanuit het perspectief van betrokken burgers is onze boodschap helder: de problematiek bij UWV is geen incidentele uitvoeringsfout. Er is wet- en regelgeving gemaakt die in de praktijk lastig uitvoerbaar is. Wie problemen wil voorkomen, moet beginnen om te kijken naar uitvoerbaarheid.

Het probleem zit in de regels, niet (alleen) in de uitvoerder

UWV maakt fouten, dat ontkennen wij niet. Het is de vraag of een andere uitvoerder of een andere manier van toezicht houden hier wezenlijk betere resultaten zou laten zien. De oorzaak ligt niet zozeer bij wie de uitvoerder is, als wel bij de optelsom in de afgelopen decennia van **regels, eisen en deelbelangen**.

Tel daarbij een tekort aan verzekeringsartsen en arbeidsdeskundigen op. Hierdoor overschrijden de wachttijden de wettelijke beslistermijn ruimschoots. Tienduizenden mensen wachten maanden op duidelijkheid over hun inkomen en toekomst. Die onzekerheid raakt aan de **bestaanszekerheid**. Het risico op verslechtering van het fysiek en psychisch welzijn (ook door lange wachttijden in de zorg) dreigt op die manier toe te nemen, de kansen op herstel en succesvolle re-integratie nemen hierdoor juist af.

Wij zien dat er versnipperde verantwoordelijkheden zijn. Informatie-uitwisseling tussen werkgevers en uitvoerders verloopt traag en gefragmenteerd. Sowieso is ook hierbij zichtbaar dat het hele stelsel van sociale zekerheid doortrokken is van **wantrouwen** waardoor er nóg meer procedures en herbeoordelingen nodig worden gevonden. Die vastgelopen uitvoering treft niet alleen burgers, maar ook werkgevers en verzekeraars, die evenzeer gebaat zijn bij tijdige en samenhangende beoordelingen.

De roep om een andere koers komt van de LCR én van vele andere betrokkenen. We kijken naar een groeiende instroom. Dit probleem is niet op te lossen door de toegang te beperken. Hierdoor wordt het probleem eenzijdig op het bord van burgers gelegd. De winst zit in het **voorkómen** van instroom aan de voorkant. Dit betekent een doordachte preventiekoers. Bovendien moet voor een tijdige en zorgvuldige beoordeling de regeldruk omlaag en het wantrouwen, waardoor onnodige herbeoordelingen plaatsvinden, moet uit het stelsel worden gehaald.

Wat wél werkt: investeren aan de voorkant

De LCR heeft het al meermalen aangegeven: de sleutel ligt vóór het eerste ziektejaar. Effectieve **preventie begint op de werkvloer**, voordat verzuim ontstaat. Dit vraagt om eerdere inzet van arbeidsdeskundigen.

Een betere informatie-uitwisseling tussen artsen met een toetsende rol voor de verzekeringsarts is nodig om de druk op die beroepsgroep omlaag te brengen. Wij denken bovendien dat een herziening van de Wet verbetering poortwachter met meer nadruk op **vroegsignalering en een snellere toegang tot werkvoorzieningen** veel kan opleveren.

De rol van de arbodienst moet structureel worden versterkt: adviezen van bedrijfsartsen horen leidend te zijn en werkgevers moeten daarop kunnen worden aangesproken. Vrijblijvendheid past niet in een

stelsel dat uitval wil voorkomen. Hierbij hoort ook een actievere handhavingsrol voor de Nederlandse Arbeidsinspectie op de naleving van de Arbowetgeving.

Voor de beoordeling zelf moet de **medische informatie van behandelend specialisten** sneller en zwaarder worden meegewogen. Dit verkleint beoordelingsverschillen, vermindert juridische procedures en verlicht de druk op de wachtlijsten.

Bij re-integratie hoort begeleiding leidend te zijn in plaats van dossiervorming. Een duidelijke en betrouwbare terugvaloptie is hard nodig: wie wil dat mensen proberen aan de slag te komen, moet die stap veilig maken. Dit is ook belangrijk voor werkgevers. **Vroege inzet op re-integratie** en preventie levert aantoonbaar resultaat op — meer mensen aan het werk en een duidelijk lagere instroom in de WIA.

De voorgenomen bezuinigingen lossen niets op — en verschuiven de last

In dit position paper kijkt de LCR vooral naar de uitvoeringsproblematiek rondom de WIA, maar er spelen ook problemen rondom de Wajong en de WW. Kernpunt is de goede en begrijpelijke informatie voor mensen die met één van deze regelingen te maken krijgt.

De WIA en de WW zijn werknemersverzekeringen: wie premie afdraagt, mag bij werkloosheid en langdurige arbeidsongeschiktheid rekenen op bescherming die aansluit bij het verzekerde loon. Die wederkerigheid is het fundament van het stelsel. De voorgenomen maatregelen — afschaffing van de IVA, verlaging van het maximumdagloon en verkorting van de WW — raken precies dat fundament. Tegelijkertijd komt hiermee geen verandering in lange wachttijd of een oplossing voor het tekort aan verzekeringsartsen. De **voorgestelde maatregelen zijn budgettair, niet structureel** en lijken ook gespeend van een grondige visie voor de toekomst. Wat mogelijk bij de WIA of WW als besparing wordt ingeboekt, keert als bij een waterbed elders terug. De **kosten verschuiven van het Rijk naar gemeenten**, van collectieve verzekering naar bijstand (vangnet).

De LCR vraagt de Kamer en bewindspersonen daarom de volgorde te herzien. Versterk eerst de voorkant — preventie, beoordelingscapaciteit en re-integratie — voordat in de bescherming én in rechten wordt gesneden.

De LCR vraagt de Kamer en bewindspersonen daarom de volgorde te herzien. Investeer eerst in preventie, beoordelingscapaciteit en re-integratie. Wie de uitvoering op orde brengt, hoeft niet in bescherming en rechten te snijden.

Als dat toch gebeurt, wordt er gebouwd op gebroken fundamenten.